

TỔNG HỢP BIỂN ĐÔNG TUẦN QUA

(từ 1/7 đến 7/7/2013)

- ARF-20 và EAS-3 nhấn mạnh đảm bảo an ninh biển
- Trung Quốc phản đối cáo buộc nước này 'đe dọa hòa bình và an ninh khu vực'
- Bộ trưởng Ngoại giao Phạm Bình Minh 'ASEAN thống nhất lập trường các vấn đề'
- Tổng thống Philippines ủng hộ Mỹ, Nhật tiếp cận căn cứ quân sự nước này
- Philippines kêu gọi mở rộng hợp tác an ninh biển ASEAN-Mỹ
- Ngoại trưởng Ấn Độ 'Sử dụng vũ lực ở Biển Đông là không thể chấp nhận'
- Ngoại trưởng Mỹ kêu gọi sớm xoa dịu tranh chấp Biển Đông
- Hải quân Nga - Trung Quốc tập trận chung

Động thái của các quốc gia

+ Trung Quốc:

Trung Quốc phản đối cáo buộc nước này “đe dọa hòa bình và an ninh khu vực”. Người phát ngôn Bộ Ngoại giao Trung Quốc Hoa Xuân Oánh hôm 1/7 tuyên bố Bắc Kinh sẽ kiên định bảo vệ chủ quyền, quyền và lợi ích của nước này tại Biển Đông. Theo Bà Hoa, những căng thẳng gần đây trên Biển Đông không phải là do Trung Quốc và việc Philippines cố tình làm đắm một tàu chiến cũ ở Bãi Cỏ Mây hồi năm 1999 là phi pháp.

CNOOC và PetroBroad bắt tay thăm dò dầu khí trên Biển Đông. Tổng công ty Dầu khí Hải dương Trung Quốc (CNOOC) vừa ký kết hợp đồng phân chia sản phẩm với Công ty năng lượng PetroBroad Copower, một công ty Hồng Kông, ở lô 28/03, nằm trong lưu vực sông Châu, phía đông của Biển Đông. Theo các điều khoản của hợp đồng, PetroBroad Copower sẽ tiến hành khảo sát dữ liệu địa chấn 3D và khoan giếng thăm dò và chịu mọi chi phí phát sinh trong thời

gian thăm dò. Trong khi đó, nếu có bất kỳ phát hiện thương mại nào ở lô 28/03, CNOOC sẽ được hưởng 51% giá trị sản phẩm.

Trung Quốc phát hiện mỏ khoáng sản lớn ở Biển Đông. Trung Quốc vừa công bố phát hiện một mỏ sắt – mangan lớn dưới đáy Biển Đông. Đây là kết quả thu được trong lần lặn thám sát Biển Đông hôm 3/7 của tàu lặn Giao Long. Tàu Giao Long sẽ thực hiện thêm 2 lần lặn nữa trong khu vực, cũng như tiến hành nghiên cứu trên núi ngầm dưới biển có tên là Giao Long - được đặt tên sau khi các nhà khoa học trên tàu phát hiện ra nó.

+ Việt Nam:

Bộ trưởng Ngoại giao Phạm Bình Minh “ASEAN thống nhất lập trường về tất cả các vấn đề.” Bên lề Hội nghị Bộ trưởng Ngoại giao ASEAN lần thứ 46 và các Hội nghị liên quan, Bộ trưởng Ngoại giao Phạm Bình Minh cho biết Biển Đông là vấn đề được tất cả các nước quan tâm và dành nhiều thời gian để trao đổi tại các Hội nghị lần này. Các nước đều nhấn mạnh tầm quan trọng của hòa bình, an ninh, an toàn, tự do hàng hải ở Biển Đông; trước tình hình Biển Đông còn nhiều phức tạp, hầu hết các nước đều cho rằng các bên cần kiềm chế, giải quyết các tranh bằng biện pháp hoà bình, cùng thực hiện đầy đủ các cam kết đã có, tuân thủ luật pháp quốc tế. Đặc biệt là các nước, cả trong và ngoài

khu vực, đều nhấn mạnh sự cần thiết phải sớm xây dựng Bộ quy tắc ứng xử ở Biển Đông.

Bàn giao Lữ đoàn Không quân 954 về Quân chủng Hải quân. Ngày 3/7, Bộ Quốc phòng tổ chức Lễ bàn giao Lữ đoàn Không quân 954 từ Quân chủng PK-KQ về Quân chủng Hải quân và công bố quyết định thành lập Trung đoàn trực thăng 930. Sau khi được thành lập, Trung đoàn Trực thăng 930 có nhiệm vụ bay quan sát; trinh sát chỉ thị mục tiêu trên không, mặt đất và mặt nước; làm nhiệm vụ vận tải quân sự khu vực miền Trung – Tây Nguyên và Nam Vịnh Bắc Bộ...

+ *Philippines:*

Philippines hiện đại hóa lực lượng không quân. Phát biểu nhân chuyến thăm căn cứ không quân ở Clark, phía bắc thủ đô Manila hôm 1/7, Tổng thống Philippines tuyên bố: “Tôi cam kết với các bạn rằng trước khi rời nhiệm sở, bầu trời của chúng ta sẽ được bảo vệ bằng các vũ khí không quân hiện đại.” Trong số các vũ khí này có các máy bay chiến đấu hiện đại, máy bay tuần

tra tầm xa, máy bay yểm trợ trên không, radar phòng thủ cũng như các máy bay vận tải và trực thăng tấn công.

Philippines kêu gọi mở rộng hợp tác an ninh biển ASEAN-Mỹ. Phát biểu bên lề Hội nghị Ngoại trưởng ASEAN tại Brunei hôm 1/7, Ngoại trưởng Philippines Albert del Rosario nhấn mạnh tầm quan trọng của lĩnh vực này trong quan hệ giữa Mỹ với ASEAN, “May mắn vì chúng ta có một cơ chế phù hợp để đối thoại và tương tác trên các vấn đề, đó là Diễn đàn hàng hải ASEAN mở rộng (EAMF) được bắt đầu từ tháng 10/2012.” Ông Rosario cũng kêu gọi, trong khi chờ đợi COC được đàm phán và ký kết thì việc thực hiện đầy đủ và hiệu quả DOC là điều bắt buộc để ngăn chặn tranh chấp leo thang thành xung đột ở Biển Đông.

Tổng thống Philippines ủng hộ Mỹ, Nhật tiếp cận căn cứ quân sự nước này. Tổng thống Benigno Aquino hôm 2/7 đã cho biết ông tán thành đề xuất về việc cho phép Mỹ, có thể cả Nhật Bản tiếp cận và sử dụng các căn cứ quân sự nước này, “Đó là điều hoàn toàn tự nhiên cho một liên minh đáng tin cậy. Nếu chúng ta không mở rộng hợp tác giữa Philippines với họ, nếu chúng ta không đưa ra một hệ thống đối phó với các xung đột có thể xảy ra, tôi nghĩ đó là sự chuẩn bị sai lầm bởi nó có nghĩa là không chuẩn bị gì cả.”

Philippines thúc giục tiến tới COC ở Biển Đông càng sớm càng tốt. Tại Diễn đàn khu vực ASEAN (ARF) khai mạc hôm 2/7 tại Brunei, Ngoại trưởng Philippines Albert del Rosario cho

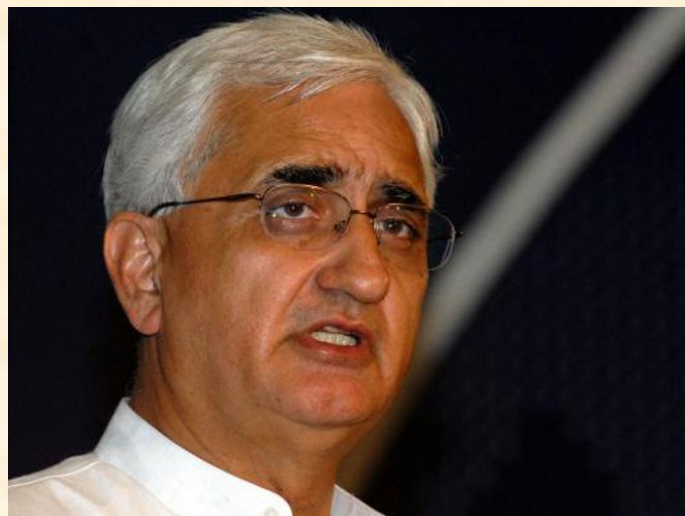
rằng cần đưa thêm 2 yếu tố bổ sung vào cách tiếp cận dựa trên luật pháp trong việc quản lý và giải quyết tranh chấp trên Biển Đông. Thứ nhất, COC phải là một bộ quy tắc ứng xử có tính ràng buộc pháp lý. Thứ hai, bổ sung các quy định liên quan đến bên thứ ba - trọng tài tranh chấp biển theo UNCLOS 1982. Tuy nhiên, ông Aquino nhấn mạnh rằng, COC phải trung thành với Tuyên bố về ứng xử của các bên ở Biển Đông (DOC).

Ngoại trưởng Philippines mời ông Vương Nghị sang thăm Manila. Trong cuộc họp báo hôm 4/7, Ngoại trưởng Albert del Rosario thông báo ông đã mời người đồng cấp Trung Quốc Vương Nghị đến thủ đô Manila để cùng thảo luận mang tính xây dựng về các vấn đề giữa hai nước. Ông Rosario cho hay, kể từ khi được bổ nhiệm làm Ngoại trưởng Philippines ông đã 3 lần tới thăm Trung Quốc trong khi từ đó đến nay Ngoại trưởng Trung Quốc chưa đến Philippines chính thức lần nào.

Philippines không chấp những tuyên bố của Tướng Trung Quốc. Trong cuộc họp báo hôm 5/7, Phát ngôn viên Bộ Ngoại giao Philippines Raul Hernandez cho biết ông đã hỏi ý kiến Ngoại trưởng Del Rosario về phát biểu của Thiếu tướng Trung Quốc La Viện trong đó cáo buộc Philippines là “kẻ gây rối” trên Biển Đông, “Tôi vừa trao đổi với Ngoại trưởng về việc này và ông ấy nói, đây là phản ứng của tôi: Chúng ta không đề cao tầm quan trọng của những phát ngôn từ viên tướng Trung Quốc này.”

Bộ trưởng Quốc phòng Philippines “Tàu Trung Quốc đã rút khỏi bãi cạn Scarborough”. Bộ trưởng Quốc phòng Voltaire Gazmin hôm 5/7 đã xác nhận rằng các tàu Trung Quốc đã rút khỏi bãi cạn Scarborough vào cuối tháng trước do thời tiết xấu trên Biển Đông, “Theo những hình ảnh mà trực thăng trinh sát của chúng tôi quan sát được, các tàu Trung Quốc không còn ở bãi cạn Scarborough.” Theo ông Gazmin, lần trinh sát bằng trực thăng gần đây nhất của quân đội Philippines là vào ngày 27/6.

+ Ấn Độ:

Ngoại trưởng Ấn Độ “Sử dụng vũ lực ở Biển Đông là không thể chấp nhận.” Tuyên bố trên được Ngoại trưởng Ấn Độ Salman Khurshid đưa ra hôm 1/7 trước hội nghị Ngoại trưởng ASEAN - Ấn Độ tại Brunei. Trả lời câu hỏi của báo giới về lập trường của Ấn Độ trong việc đảm bảo tự do hàng hải với nỗ lực của ASEAN nhằm xây dựng Quy tắc ứng xử của các bên trên Biển Đông, ông Khurshid cho biết, “COC đang được tiến hành nhưng một phần của những nguyên tắc rộng lớn hơn, chúng tôi ủng hộ quyền tự do hàng

hải trên Biển Đông, Ấn Độ phản đối mọi hành động sử dụng vũ lực trên vùng biển này.”

+ *Mỹ*:

Ngoại trưởng Mỹ kêu gọi sớm xoa dịu tranh chấp Biển Đông. Ngoại trưởng Mỹ John Kerry hôm 1/7 kêu gọi các bên yêu sách ở Biển Đông sớm đạt được tiến bộ về Bộ Quy tắc ứng xử. Phát biểu tại cuộc họp với các Ngoại trưởng 10 nước ASEAN, ông Kerry nói: “Chúng tôi rất hy vọng sẽ nhìn thấy tiến bộ về bộ quy tắc ứng xử giúp đảm bảo sự ổn định tại khu vực quan trọng này. Chúng tôi có lợi ích lớn đối với cách thức xử lý các tranh chấp tại Biển Đông và cách ứng xử của các bên liên quan. Là một quốc gia Thái Bình Dương, Mỹ có lợi ích quốc gia trong việc duy trì hòa bình và ổn định, tôn trọng luật pháp quốc tế, thương mại không bị cản trở và tự do hàng hải ở Biển Đông.”

Quan hệ các nước

ARF-20 và EAS-3 nhấn mạnh đảm bảo an ninh biển. Ngày 2/7, tại Brunei đã diễn ra Hội nghị Bộ trưởng Ngoại giao Diễn đàn Khu vực ASEAN lần thứ 20 (ARF-20) và Hội nghị cấp cao Bộ trưởng Ngoại giao Đông Á lần thứ 3 (EAS-3). Hội nghị khẳng định tầm quan trọng của duy trì hoà bình, ổn định, an ninh, an toàn hàng hải trên Biển Đông; nhấn mạnh các bên liên quan cần giải quyết hoà bình các tranh chấp, không sử dụng vũ lực, tôn trọng luật pháp quốc tế. Tại Hội nghị Bộ trưởng Ngoại giao EAS lần thứ 3, các Bộ trưởng đã tập trung kiểm điểm tình hình hợp tác EAS trong thời gian qua, đề xuất định hướng và các biện pháp thúc đẩy hợp tác trong thời gian tới.

Hải quân Việt Nam - Brunei tăng cường hợp tác. Chiều 2/7 tại Hà Nội, Đại tướng Phùng Quang Thanh, Bộ trưởng Bộ Quốc phòng đã tiếp Chuẩn Đô đốc Dato Seri Pahlawan Haji Abdul Halim bin Haji Mohd Hanifa, Tư lệnh Hải quân Hoàng gia Brunei. Hai bên đã đưa ra nhiều chương trình hợp tác giữa hải quân hai nước như

thúc đẩy việc thiết lập đường dây nóng để giải quyết kịp thời những vấn đề trên biển mà hai bên cùng quan tâm. Hải quân Brunei sẽ cử tàu sang giao lưu với Hải quân Việt Nam.

Nga - Trung Quốc tập trận chung. Từ 5/7 đến 12/7, hai nước bắt đầu cuộc tập trận Hải quân chung mang tên “Phối hợp trên Biển” ngoài khơi Vùng Viễn Đông của Nga. Tham gia cuộc tập trận, phía Trung Quốc có bảy tàu thuộc Hạm đội Bắc Hải, Nam Hải trong khi phía Nga có 12 tàu. Lực lượng Hải quân hai nước sẽ thực hiện các cuộc giải cứu giả định các tàu thuyền bị cướp biển bắt giữ và phối hợp triển khai hoạt động tìm kiếm, cứu hộ trên biển đồng thời tiến hành diễn tập phòng vệ trên không, chống tàu ngầm.

Bộ trưởng Quốc phòng Ấn Độ công du Trung Quốc. Bộ trưởng Quốc phòng Ấn Độ A.K. Antony bắt đầu chuyến thăm Trung Quốc bốn ngày kể từ 4/7. Đây là chuyến thăm Bắc Kinh đầu tiên của một bộ trưởng quốc phòng Ấn Độ kể từ năm 2006. Theo kế hoạch, Bộ trưởng Antony sẽ có các cuộc hội đàm với Ủy viên Quốc vụ, Bộ trưởng Quốc phòng Thường Vạn Toàn. Hai bên dự kiến thảo luận một loạt các vấn đề, trong đó có các nội dung liên quan đến duy trì hòa bình và ổn định dọc tuyến biên giới chung, trao đổi và giao lưu giữa lực lượng vũ trang hai nước, cùng các vấn đề an ninh khu vực và toàn cầu.

Phân tích và đánh giá

“ASEAN và vấn đề Biển Đông” của *C. Raja Mohan*. Năm 2012, lần đầu tiên trong lịch sử, AMM kết thúc mà không đi tới tuyên bố chung, điều này cho thấy những khác biệt sâu sắc trong khối về việc làm thế nào đối phó với một Trung Quốc đang trở dậy với lập trường quyết đoán tại Biển Đông. Tuy nhiên, năm nay ASEAN đã quyết tâm cho thấy sự thống nhất tại Banda Seri Begawan, Brunei. Về chiến lược xoay trục Châu Á của Mỹ dưới thời ông Kerry, trong bài phát biểu với ASEAN vào tuần trước, ông Kerry nói gần giống như những điều mà bà Clinton từng nói 3 năm trước về Biển Đông và tái khẳng định vai trò của Mỹ tại khu vực. Nhưng không phải tất cả các quốc gia ASEAN đều được trấn an về mức độ cam kết an ninh của Mỹ đối với khu vực. Khu vực Đông Nam Á tỏ ra lo ngại với các nỗ lực của ông Kerry trong việc nuôi dưỡng một mối quan hệ đặc biệt với Trung Quốc. Ngoại trưởng Trung Quốc Vương Nghị cũng có lần

phát biểu đầu tiên trước ASEAN. Tuy nhiên, ông Vương có một nhiệm vụ dễ dàng hơn. Với vai trò là đại diện cho giới lãnh đạo chính trị mới tại Bắc Kinh, ông Vương đã loại bỏ một số quan điểm cứng rắn trong chính sách ngoại giao của Trung Quốc với ASEAN trong ba năm qua, đồng thời kêu gọi việc thành lập một cuộc đối thoại chính thức với các quốc gia ASEAN về việc soạn thảo bộ quy tắc ứng xử ở Biển Đông. Tuy nhiên, Philippines, quốc gia đang có tranh chấp lãnh thổ leo thang với Trung Quốc, lại có thái độ khá cứng rắn. Tại Brunei, nước này cáo buộc Bắc Kinh đã tiến hành quân sự hóa Biển Đông và vi phạm các thỏa thuận trước đây giữa Trung Quốc và ASEAN, “Việc hiện diện trên diện rộng của các tàu Trung Quốc, bao gồm các tàu quân sự và bán quân sự, và việc thực hiện các hành vi đe dọa, đã tạo ra thách thức nghiêm trọng cho khu vực.”

“Liệu Ấn Độ có trở thành một quốc gia có tầm ảnh hưởng lớn tại Châu Á?” của *Vipin Narang*. Sau chuyến thăm Thái Lan và Nhật Bản vào cuối tháng 6, Thủ tướng Ấn Độ Manmohan Singh tuyên bố ông đặt nhiều hy vọng vào sự thành công của chính sách “Hướng Đông” trong tương lai. Tuy nhiên, phần còn lại của khu vực không chia sẻ với quan điểm lạc quan của ông Singh: Khả năng Ấn Độ trở thành một cường quốc tại Châu Á đang bị đặt dấu hỏi bởi một loạt mối đe dọa đã có từ trước cũng như mới xuất hiện, các hạn chế về tài nguyên, thể chế và một

bối cảnh chính trị trong nước phức tạp. *Thứ nhất*, Ấn Độ đang hiện đại hóa lực lượng vũ trang của họ tuy nhiên quân đội nước này đang bị phân tán bởi các hoạt động chống lực lượng nổi dậy tại khu vực tranh chấp Janmu, Kashmir, cùng với đó là mối quan hệ nhiều biến động với Pakistan. *Thứ hai*, một số nhà hoạch định chiến lược của Ấn Độ và giới tinh hoa chính trị của nước này lo ngại về mối quan hệ hợp tác quá thân thiết giữa Ấn Độ và Mỹ. Chính sách “Hướng Đông” của Ấn Độ đã tạo ra những lo ngại từ Trung Quốc về việc bị kiềm chế. *Thứ ba*, chính trị nội bộ Ấn Độ cũng là một rào cản khác. Bộ máy hành chính quốc phòng của Ấn Độ dường như chậm chạp và thiếu hiệu quả. Các chính trị gia Ấn Độ không có nhiều lý do tập trung vào chính sách quốc phòng hay chiến lược đồng minh. Trừ phi Ấn Độ ổn định được trật tự của tình hình trong nước, nếu không hy vọng của ông Singh về việc chính sách ngoại giao của Ấn Độ “sẽ góp phần vào hòa bình, ổn định và thịnh vượng” tại khu vực vẫn chỉ là một suy nghĩ có phần thiếu thực tế.

“Triển vọng giải quyết tranh chấp Biển Đông trong thời gian tới” của Ian Storey. Trong nửa thời gian còn lại của năm 2013 và năm 2014, tình hình khu vực dường như sẽ không có nhiều thay đổi. Gần như chắc chắn sẽ không có “bước đột phá” giúp đem lại giải pháp cho tranh chấp, bởi các nước trong khu vực hiện không có một quyết tâm chính trị trong việc đeo đuổi một giải pháp mang tính pháp lý và có thể đàm phán được. Các bên sẽ tập trung vào việc “quản lý tranh chấp,” chủ yếu thông qua tiến trình DOC

và COC. Cho dù có những tín hiệu khả quan khi Trung Quốc và ASEAN bắt đầu các cuộc đàm phán khởi động về COC, tuy nhiên việc thỏa thuận này được ký tại Hội nghị Thượng đỉnh ASEAN-Trung Quốc vào tháng 10 khó có khả năng xảy ra. ASEAN và Trung Quốc cần phải đàm phán và đạt được sự đồng thuận về một loạt vấn đề phức tạp và gây tranh cãi, một tiến trình như vậy sẽ phải kéo dài vài năm. Trung Quốc không mấy nhiệt tình trong việc thiết lập một bộ quy tắc - chưa nói đến kiểu thỏa thuận có tác động mạnh mẽ và hiệu quả như Mỹ và Nhật Bản mong muốn - cho thấy Bắc Kinh hài lòng với việc kéo dài các cuộc đàm phán và muốn đảm bảo rằng văn bản cuối cùng sẽ không có tính ràng buộc. Và khi các cuộc đàm phán về COC diễn ra, các bên tranh chấp sẽ tiếp tục củng cố yêu sách thông qua các tuyên bố và động thái mang tính quản lý hành chính. Một xung đột lớn khó có thể xảy ra tại Trường Sa, tuy nhiên những cuộc đối đầu căng thẳng trên biển về dầu mỏ và nguồn tài nguyên cá có thể sẽ trở thành những cuộc đụng độ quy mô nhỏ. Tại hội nghị thượng đỉnh vào tháng 4 vừa rồi, ASEAN đã duy trì được một sự thống nhất – cho dù là mong manh – về vấn đề Biển Đông nhờ có các kỹ năng ngoại giao khéo léo của Brunei. Tuy nhiên, sự đoàn kết của ASEAN có thể sẽ được thử thách tại các diễn đàn tiếp theo, trong đó có AMM và ARF vào cuối tháng 6 và đầu tháng 7 cũng như Hội nghị thượng đỉnh Đông Á vào tháng 10. Nước chủ tịch tiếp theo của ASEAN trong năm 2014, Myanmar sẽ giải quyết vấn đề tranh chấp thế nào sẽ là một vấn đề đáng chú ý,

bởi hiện tại Myanmar đang tái cân bằng các mối quan hệ đối ngoại của mình nhằm giảm thiểu sự phụ thuộc vào Trung Quốc và cải thiện quan hệ với Mỹ, Nhật, Ấn Độ và Châu Âu. Tuy nhiên không giống với trường hợp Brunei, Bắc Kinh có ảnh hưởng chính trị tới Myanmar do sức mạnh kinh tế của nước này. Chừng nào tranh chấp chưa được giải quyết, tính cố kết của ASEAN sẽ tiếp tục bị thử thách, điều này sẽ tạo ra thách thức với tham vọng của khối trong việc duy trì “tính trung tâm” trong tiến trình xây dựng cấu trúc an ninh khu vực. Các nhà lãnh đạo của ASEAN sẽ phải đối mặt với một loạt vấn đề gai góc tạo ra bởi “môi trường địa chính trị ngày càng phức tạp” – một cách diễn giải khéo léo của nước chủ tịch ASEAN đối với tranh chấp khó giải quyết tại Biển Đông và cuộc cạnh tranh ảnh hưởng giữa Washington và Bắc Kinh tại Đông Nam Á.

“Bộ quy tắc ứng xử: Cuộc chiến cam go tại Biển Đông?” của *Kavi Chongkittavorn*. Đầu tháng 5 năm nay, Ngoại trưởng Trung Quốc Vương Nghị đã có chuyến công du đầu tiên kể

từ khi nhậm chức tới Thái Lan, Singapore, Indonesia và Brunei. Trong các chuyến đi này, ông Vương đã cố gắng trấn an những người đồng cấp của ASEAN bằng việc thể hiện thiện chí của Trung Quốc sẵn sàng tham gia cùng ASEAN vào quá trình xây dựng COC. Điều này sẽ được thực hiện thông qua Nhóm Công tác của ASEAN – Trung Quốc về DOC, cơ chế đã được thành lập hơn một thập kỷ trước, và tiếp theo đó là việc thành lập một Nhóm các Nhân vật Cấp cao. Chuyến đi của ông Vương tạo ra một ấn tượng mạnh mẽ rằng Bắc Kinh có vẻ như đã linh hoạt hơn so thời ông Dương Khiết Trì. Với vai trò là một khối thống nhất, ASEAN sẽ đề nghị cơ hội dành cho Trung Quốc vào thời điểm này. Mặc dù ASEAN vẫn còn cho rằng Trung Quốc chỉ thay đổi bên ngoài chứ chưa phải thay đổi bản chất bên trong nhưng “sự tấn công quyền rũ” của ông Vương Nghị là đủ để tạo điều kiện thuận lợi cho Brunei, Indonesia và Thái Lan thuyết phục các người đồng cấp của ASEAN rằng tiếp tục hợp tác hơn nữa với Trung Quốc sẽ mang lại các kết quả cụ thể. Suy cho cùng, trong tranh chấp Biển Đông, Trung Quốc đang đứng một mình. Cả Nga và Bắc Triều Tiên, hai đồng minh truyền thống của họ, đều không có động thái gì. Không có lý do để Trung Quốc tiếp tục gây xung đột với ASEAN về vấn đề này. Để hướng tới tương lai, Trung Quốc đã tái khẳng định rằng việc đầu tiên các nước cần phải làm đó là thực thi một cách có hiệu quả DOC./.

Thực hiện: Đinh Tuấn Anh

Vũ Quang Tiệp